

Sygn. akt II Ca 905/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Magdalena Wojciechowska
-----------------	--------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2023 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa R. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 24 sierpnia 2023 roku, sygn. akt I C 141/23

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda R. K. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – (...) kwotę 900,00 (dziewięćset) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Magdalena Wojciechowska

Sygn. akt II Ca 905/23

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 24 sierpnia 2023 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie oddalił powództwo R. K. przeciwko Skarbowi Państwa - (...) o zapłatę oraz zasądził od powoda R. K. na rzecz Skarbu Państwa - (...) kwotę 1.800,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Powód R. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - (...) kwoty 10.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci bezprawnego zbierania dokumentacji medycznej oraz dyskryminujące traktowanie go przez Sąd w prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie (...) (uprzednio (...)). Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie w całości powództwa a nadto wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pełnomocnik

pozwanego podniósł, że w sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw do przypisania (...) odpowiedzialności na podstawie art. 417 k.c.

W dniu 18 września 2020 r. powód R. K. sporządził pozew przeciwko Skarbowi Państwa - (...) o zapłatę kwoty 389.157,41 zł utraconego wynagrodzenia za okres od 01.11.2002 r. do 30.11.2008 r., kwoty 504.000 zł odszkodowania stanowiącego szacunkową wartość utraconego świadczenia emerytalnego za okres od 2009 r. do 2030 r., kwoty 37.476,70 zł tytułem odszkodowania za zaniżoną premię kwartalną za I kwartał 2001 r. , kwotę 500.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznany ból, cierpienia, naruszenie dobrego imienia oraz prawa do niezakłóconego życia zawodowego i rodzinnego. Roszczenia powoda wynikają z prowadzonego przez (...)postępowania (...), zakończonego ostatecznie wyrokiem(...) w sprawie (...) mocą którego powód został uniewinniony od zarzucanych mu czynów. W toku postępowania sądowego Skarb Państwa - (...) zastępowana była przez (...)

Pismem procesowym z 2 listopada 2021 r. pełnomocnik pozwanego - (...) wniósł o zobowiązanie powoda do wskazania placówek medycznych, w których powód leczył się w okresie od 1989 r. do 2001 r. a następnie zwrócić się do wskazanych placówek o przesłanie historii choroby powoda R. K. na okoliczność faktu stanu zdrowia przed wszczęciem postępowania w sprawie (...) W piśmie procesowym z 17 listopada 2021 r. powód wskazał do sprawy (...) cztery podmioty, w których leczył się w okresie od 1989 r. do 2001 r. tj. (...) sp. z o.o. z siedzibą w B., Szpital (...)w B., (...) w B., (...) w B..

Zarządzeniem z dnia 22 listopada 2021 r. sędzia referent zarządził zwrócić się do wskazanych w piśmie podmiotów o przesłanie dokumentacji medycznej powoda. Zarządzenie to zostało wykonane dnia 23 listopada 2021 r. Dnia 25 listopada 2021 r. powód złożył skargę na czynności sekretariatu z uwagi na zwrócenie się do podmiotów medycznych, w których się leczył bez określenia przedziału czasowego.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2021 r. (...) w sprawie (...) dopuścił dowód z dokumentacji medycznej obejmującej leczenie powoda od roku 1989 r. do 2001 r. w placówce medycznej (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.. Zarządzeniem wykonawczym do wydanego postanowienia z tej samej daty sędzia referent wyłączył z akt sprawy dokumentację medyczną powoda w placówce medycznej (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. za okres od roku 2002 r. oraz przed 1989 r., dokumentację obejmującą leczenie w (...) w B. obejmującą okres 2013 r. do 2021 r. oraz dokumentację medyczną obejmującą leczenie w (...) w B. obejmującą okres od 2006 r. do 2021 r. i wyłączone z akt sprawy dokumentacje medyczne nakazał zwrócić do nadawców.

Dnia 2 grudnia 2021 r. powód ponownie złożył skargę na czynności sekretariatu (...). W dniu 13 stycznia 2022 r. doszło do wylosowania nowego referenta sprawy. W dniu 11 lutego 2022 r. w trakcie przygotowania sprawy (...) przez kierownika sekretariatu do przedstawienia sprawy wraz ze skargą powoda do (...)zostały znalezione w załącznikach do sprawy 3 pliki pism z dnia 20 grudnia 2021 r. nadesłane przez Szpital (...) w B. stanowiące kopie dokumentacji medycznej powoda, które nie zostały wszyte do akt sprawy przed ich przekazaniem po wylosowaniu nowego referenta w dniu 14 stycznia 2022 r.

Na zapytanie powoda Szpital (...) w B. wskazał powodowi, że na żądanie (...) przekazana została dokumentacja medyczna z różnych oddziałów tego szpitala za okres od 11 stycznia 2008 r. do 28 czerwca 2021 r.

W ocenie Sądu Rejonowego nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda określonych w art. 23 k.c. Powołując się na orzecznictwo sądowe oraz piśmiennictwo, sąd I instancji zauważył, że dominuje pogląd, zgodnie z którym przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to, jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie. Podkreśla się przy tym, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra, którego ochrony domaga się osoba zgłaszająca żądanie, należy brać pod uwagę całokształt okoliczności.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał, że roszczenie o zadośćuczynienie powoda należało rozpoznać na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. w zw. z art. 417 k.c., ponieważ wedle twierdzeń strony powodowej do naruszenia dóbr osobistych powoda miało dojść w toku sprawy sądowej (...) prowadzonej przez (...). Sąd zaznaczył,

że odpowiedzialność sprawcy naruszenia dobra osobistego w myśl przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oparta jest na zasadzie winy. Reguła ta doznaje ograniczenia, gdy podmiotem odpowiedzialnym jest Skarb Państwa, którego odpowiedzialność jest uzależniona od obiektywnej bezprawności danego zachowania, stosownie do treści art. 417 k.c., określającego odrębne zasady odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Z kolei art. 24 k.c. stanowiący podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych nie wymaga dla odpowiedzialności wykazania winy sprawcy. Konstrukcja tego przepisu stwarza korzystne dla powoda domniemanie prawne bezprawności działania naruszającego dobra osobiste, w konsekwencji czego powód zwolniony jest z obowiązku wykazania tej przesłanki. W tej sytuacji na sprawcy ciąży obowiązek udowodnienia, iż jego zachowanie nie wykraczało poza ramy prawa lub okoliczności wyłączającej bezprawność czynu w konkretnym stanie faktycznym. Jednakże przed przeprowadzeniem takiego dowodu w pierwszej kolejności poszukujący ochrony prawnej w oparciu o art. 24 k.c., a w tym w zw. z art. 417 k.c. powinien wykazać, iż rzeczywiście doszło do naruszenia dobra osobistego. Dopiero ustalenie takiego faktu czyni zasadnym rozważanie bezprawności działania. Pojęcie "działania i zaniechania niezgodnego z prawem" należy ujmować ściśle, jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej i tylko działanie bez podstawy prawnej, poza granicami prawa, można uznać za bezprawne.

Sąd Rejonowy podniósł dalej, że ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Naturę i granice poszczególnych dóbr osobistych wyznaczają bowiem przeważające w danym społeczeństwie zapatrywania prawne, moralne i obyczajowe. Dokonując oceny, czy dane zachowanie stanowi naruszenie dobra osobistego osoby trzeciej należy więc odwoływać się do poglądów panujących w społeczeństwie, posługiwać się abstrakcyjnym wzorcem "przeciętnego obywatela", nie zaś opierać się jedynie na jednostkowych i subiektywnych z natury rzeczy odczuciach i przeżyciach poszczególnych osób, w tym samego sprawcy i pokrzywdzonego. Kryteria oceny naruszenia muszą być poddane obiektywizacji, trzeba w tym zakresie uwzględnić odczucia szerszego grona uczestników i powszechnie przyjmowane, a zasługujące na akceptację normy postępowania, w tym normy obyczajowe i zwyczajowe. Sąd winien ocenić, czy na skutek działania osoby, przeciwko której skierowane jest roszczenie powód miał wystarczającą podstawę do negatywnych odczuć, przy uwzględnieniu nie tylko jego osobistych przeżyć, ale także przeciętnej, obiektywnej reakcji innych osób. Ocena, czy w konkretnej sytuacji naruszenie określonych dóbr osobistych rzeczywiście nastąpiło nie może być dokonywana według miary indywidualnej wrażliwości zainteresowanego.

Zdaniem sądu i instancji, z ustalonego w sprawie stanu faktycznego nie wynikało, aby doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, ponieważ w zachowaniu pozwanego brak było bezprawności, a skoro tak, nie może być mowy o naruszeniu dóbr osobistych powoda, które mogłyby wykreować po jego stronie roszczenie o zadośćuczynienie. Sąd uznał, że złożony w toku sprawy wniosek dowodowy (...) w piśmie procesowym z dnia 2 listopada 2021 r. nie określał okresu, za jaki (...) ma wystąpić o dokumentację medyczną, gdyż wniosek dowodowy radcy określał jedynie okres, w jakim powód miał wskazać placówki, w których się leczył. Niezależnie od tego należy wskazać, że sąd prowadzący sprawę (...) stosownie do przepisów postępowania cywilnego nie jest związany swym postanowieniem dowodowym i może je stosownie do okoliczności uchylić lub zmienić (art. 240 §1 k.p.c.). Natomiast stosownie do art. 2432 k.p.c. dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia. Pomijając dowód z takiego dokumentu, sąd wydaje postanowienie. Pominięcie dowodu z dokumentów oznacza, że taki materiał dowodowy jest zbędny dla prowadzonego postępowania sądowego.

W ocenie Sądu Rejonowego, uwzględniając treść pozwu w sprawie (...) zakres żądań tego pozwu, ich wysokość oraz ich znaczny okres czasowy, nie sposób uznać, że zwracając się do podmiotów medycznych wskazanych przez powoda o dokumentację medyczną (...) naruszył dobra osobiste powoda, albowiem dokumentacja taka była w ocenie sądu niezbędna do oceny roszczeń powoda w sprawie (...), w szczególności żądania przez powoda znacznego zadośćuczynienia od Skarbu Państwa - (...) Nie można też mówić, że doszło do zwrócenia się przez sąd prowadzący sprawę o dokumentację powoda bez podstawy prawnej. Podstawą prawną jest bowiem art. 248 §1 k.p.c., zgodnie z którym na zarządzenie sądu każdy obowiązany jest przedstawić w oznaczonym terminie i miejscu dokument znajdujący się w jego posiadaniu i stanowiący dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że dokument

zawiera informacje niejawne. W tej sytuacji ocena, czy dokumentacja medyczna powoda poza okresem 1989-2001 będzie przydatna do oceny roszczeń powoda należy do sądu prowadzącego postępowanie (...) i w tym zakresie sąd ten jest niezawisły w swych decyzjach a ewentualna ocena tych decyzji procesowych podlega ocenie wyłącznie w ramach kontroli instancyjnej.

Według sądu I instancji powód nie wykazał w sprawie, że doszło do naruszenia jego jakiegokolwiek dobra osobistego. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że nie miało miejsce bezprawne naruszenie dóbr osobistych powoda. Nie zostały zatem spełnione przesłanki, które skutkowałyby ponoszeniem odpowiedzialności w niniejszej sprawie pozwanego. Powództwo podlegało więc oddaleniu w całości.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej ocenie dowodów ,
- art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.,
- art. 417 k.c. poprzez jego niezastosowanie.

W konsekwencji powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie odszkodowania w żądanej wysokości oraz zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

W pierwszej kolejności należy rozważyć zarzuty dotyczące zakwestionowania przez powoda dokonanej przez sąd I instancji oceny materiału dowodowego. Zasada swobodnej oceny dowodów określona przepisem art. 233 § 1 k.p.c. wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków. Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza natomiast uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Aby zatem zarzut odnoszący się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów mógł zostać uwzględniony, nie wystarczy przedstawić alternatywny stan faktyczny; należy podważyć prawidłowość dokonanej przez sąd oceny dowodów, wykazując, że jest ona wadliwa lub błędna. Skuteczne postawienie zarzutu dowolnej oceny dowodów wymaga zatem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok SN z 6.11.1998r., II CKN 4/98, LexPolonica nr 1934200; wyrok SA w Poznaniu z 5.02.2014r., I ACa 1217/2013, LexPolonica nr 8237810 oraz z 19 grudnia 2013 r., I ACa 1039/2013, LexPolonica nr 8237800).

W realiach niniejszej sprawy sąd I instancji dokonał wszechstronnej, wnikliwej i prawidłowej oceny materiału dowodowego. Twierdzenia powoda mają charakter głoślowej polemiki, która nie znajduje odzwierciedlenia w realiach sprawy i zebranego w sprawie materiału dowodowego. Zarzuty apelacyjne dotyczące sfery naruszeń proceduralnych dotyczących postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy uzasadnione zostały w sposób lakoniczny, gdyż apelujący ograniczył się do stwierdzeń, że „zarzuca postępowaniu Sądu Rejonowego

w Bełchatowie, iż nie zbadał, czy (...) wydał zarządzenie lub postanowienie w sprawie rozszerzenia czasookresu zbierania informacji medycznych oraz zakresu mojego leczenia, poza zakres wskazany przez stronę pozwaną, a także uzasadnienia takiego rozszerzenia”; „Sąd Rejonowy nie odniósł się do zgłoszonego przeze mnie zarzutu, iż (...) bezpodstawnie rozszerzył zakres zbierania dowodów ponad mój wniosek i wnioski strony pozwanej, co może sugerować, iż Sąd zbiera dowody na to by odmówić mi przyznania odszkodowania i zadośćuczynienia”; „Sąd Rejonowy dokonał błędnej oceny dowodów zebranych w sprawie, co szczególnie odnosi się do dowodów przesłanych przez Szpital (...). W postępowaniu Sądu Rejonowego widać dowolność interpretacji zdarzeń i dokumentów”. Wskazane zarzuty nie zostały jednak połączone ze wskazaniem, w jakim zakresie sąd I instancji pominął wnioskowane dowody lub odmówił przeprowadzenia określonych dowodów. W istocie skarżącemu chodzi o wnioski prawne, jakie sąd I instancji wysnuł co do bezprawności działań strony pozwanej. Tymczasem skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Z omówionych zatem również względów (braku szczegółowego uzasadnienia postawionych zarzutów naruszenia przepisów proceduralnych i sprzeczności ustaleń z treścią zgromadzonego materiału dowodowego) przytoczone zarzuty nie mogły odnieść skutku.

Prawidłowo dokonane przez sąd I instancji ustalenia faktyczne uprawniają konkluzję, że w sprawie nie doszło do naruszenia przez (...) dóbr osobistych powoda. Zdaniem apelującego, sąd I instancji dopuścił się naruszenia przepisów art. 24 § 1 w zw. z 417 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zachowanie pozwanego w trakcie prowadzenia procesu w zakresie gromadzenia materiału dowodowego oznaczało wyłączenie bezprawności naruszenia dobra osobistego innej osoby, co doprowadziło do uznania, że działanie pozwanego (...) nie było bezprawne. W ocenie strony powodowej wyłączenie bezprawności powinno mieć charakter wyjątkowy i fakt ten powinien być wnikliwie badany przez Sąd Rejonowy, w szczególności w zakresie tego, czy naruszający dobro osobiste korzystał ze swojego prawa do gromadzenia materiału dowodowego i podejmowania innych decyzji procesowych w sposób umożliwiający ochronę interesów powoda.

W tym kontekście kluczowe jest przypomnienie, że art. 24 § 1 k.c. wymienia przesłanki i środki sądowej ochrony dóbr osobistych o charakterze niemajątkowym, do których należą: istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra, a także bezprawność zagrożenia lub naruszenia. W okolicznościach rozpatrywanej sprawy, jak wskazano wcześniej, powód nie udowodnił, że działania pozwanego (...) w zakresie gromadzenia dokumentacji medycznej obejmującej zbyt szeroki okres czasu doprowadziło do naruszenia wskazanych przez niego dóbr osobistych i wyrządzenia mu tym działaniem krzywdy. W procesie o ochronę dóbr osobistych powód musi wykazać, że doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejących dóbr osobistych, które przykładowo zostały wymienione w art. 23 k.c. Powód wskazywał w toku niniejszego postępowania, że na skutek zachowania pozwanego doszło do naruszenia jego zdrowia psychicznego, ponieważ dostęp do zgromadzonej w sposób nieuprawniony dokumentacji medycznej miał niedookreślony krąg adresatów, w szczególności pracownicy sekretariatu lub inne osoby, wskazując, że dokumentacja nie była wszyta do akt. Jednakże samo subiektywne przekonanie powoda, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych nie jest wystarczające do udzielenia mu ochrony. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie osoby, jej stan psychiczny, ale to jaką reakcję wywołało naruszenie w społeczeństwie. Odwoływać zatem należy się do obiektywnej reakcji w kontekście całokształtu okoliczności sprawy. W świetle tych rozważań, należy zauważyć, że możliwość zapoznania się ze zgromadzoną dokumentacją lekarską miał bardzo ograniczony zasięg adresatów, sprowadzający się do pracowników sekretariatu sądu oraz sędziego prowadzącego postępowanie. Nie jest wystarczające do przyjęcia naruszenia dobra w niniejszej sprawie wyłącznie wykazanie pozyskiwania przez pozwanego (...) danych wrażliwych w rozmiarze większym niż było to konieczne z punktu widzenia końcowego rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto sąd w możliwie najkrótszym czasie wyeliminował skutki błędnie zgromadzonej dokumentacji poprzez wyłączenie jej z akt sprawy i zwrot do odpowiednich instytucji, co uniemożliwiło stosowne naruszenia dóbr osobistych powoda w przyszłości. Powód nie wykazał ponadto, w jaki sposób zgromadzenie owej dokumentacji wpłynęło rzeczywiście na stan jego zdrowia psychicznego. Powyższe ustalenia i subsumpcja doprowadziły do uznania, że sąd I instancji poprawnie nie uznał odpowiedzialności pozwanego na gruncie art. 417 k.c.,

ponieważ nie miało miejsca bezprawne działanie ze strony pozwanego mające polegać na naruszeniu dóbr osobistych powoda.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu, a apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlega na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania za II instancję orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Magdalena Wojciechowska